

SUMANŪS KAIMAI

Žemės ūkio ministerijos
Europos Sąjungos reikalų ir paramos politikos departamentas

KAS YRA SUMANUS KAIMAS?

Taip siūlo mokslininkai Lietuvai

Sumanus (SMART) kaimas – tai socialinė ekonominė sistema, kurios vystymusi suinteresuotos bendruomenės, siekdamos padidinti savo atsparumą ir gyvenimo kokybę (pažanga turi būti išmatuojama), remiasi vietos stipriosiomis pusėmis ir galimybėmis, priima ir įgyvendina inovatyvius, į sisteminių pokyčių orientuotus, sprendimus, užtikrina kuo platesnį dalyvavimą (nieko nepaliekant nuošalyje) ir bendradarbiavimą, kasdieninėje savo veikloje naudodamos skaitmenines ir kitas technologijas; pažodžiui išvertus žodį „smart“ galima įvardinti šio žodžio sudedamąsias dalis:

S – sumanus

M – modernus

A – aktualus

R – reikšmingas

T – technologiškas.

Taip juos apibūdina EUROPA

<...>Atsirandanti koncepcija Išmanieji kaimai reiškia kaimo vietoves ir bendruomenes, kurios taip pat remiasi savo stipriosiomis pusėmis ir turtu kaip ir plėtojant naujas galimybes. Išmaniuosiuose kaimuose yra tradiciniai ir nauji tinklai bei paslaugos stiprinamos skaitmeninėmis, telekomunikacijų technologijomis, naujovėmis ir geresniu žinių panaudojimu, gyventojų ir verslo labui. Skaitmeninės technologijos ir inovacijos, viešosios paslaugos piliečiams, geresnis išteklių panaudojimas, mažesnis poveikis aplinkai ir vertės grandinės, susijusios su produktais ir patobulintais procesais. Išmaniųjų kaimų koncepcija nesūlo visiems tinkančio sprendimo. Ji yra teritoriniu požiūriu jautri, pagrįsta atitinkamos teritorijos poreikiais ir potencialu bei strategija, paremta nauja ar esama teritorija strategijos. Technologijos svarbios, kaip ir investicijos į infrastruktūrą, verslo plėtrą, žmogiškąjį kapitalą, pajėgumus ir bendruomenės kūrimas. Taip pat labai svarbus geras valdymas ir piliečių dalyvavimas.

DARNAUS
VYSTYMOŠI
TIKSLAI

KOKIAS SRITIS APRĒPIA SUMANŪS KAIMAI?

PRIEMONĒ „SUMANŪS KAIMAI“

2021-2022 m. Pereinamasis laikotarpis:

- Biudžetas – 3,6 mln. Eur:
 - 3 mln. Eur - 19.2 veiklos sričiai – vietos projektams;
 - 0,6 mln. Eur - 19.4 veiklos sričiai - VPS administravimo ir gyventojų aktyvumo veikloms).

2023-2027 m. Strateginis planas:

- Biudžetas – 15 mln. Eur.

ATRANKOS PRINCIPAI – PRIORITETAI

Partnerystės mastas ir įsitraukimas (*partnerystė visai lygmenimis – VVG, sektorių ir projektų vykdytojų*)

Aplinkos apsaugos ir (ar) klimato kaitos pokyčių švelninimo elementų (intervencijų) aprėptis projekto veiklose ir investicijose

Finansavimo šaltinių įvairovė (pritraukta daugiau investicijų iš kitų šaltinių)

Skaitmeninių (IT) sprendimų integravimas (taikomi skaitmeniniai sprendimai)

Viešosios naudos kūrimo aprėptis ir pokyčių matavimo sistema

BENDRADARBIAVIMO STIPRINIMAS

VVG rengiant SKP skatinamos jungtis bendroms SK idėjoms.

Naujame (2023-2027) laikotarpyje numatomos finansinės paskatos bendrai įgyvendinamiems SKP.

Bendradarbiavimas tarp VVG SKP kontekste neprivalomas 5 didžiųjų miestų rajonų VVG

2021-2022 PEREINAMASIS LAIKOTARPIS

2021-2022 M. PEREINAMASIS LAIKOTARPIS

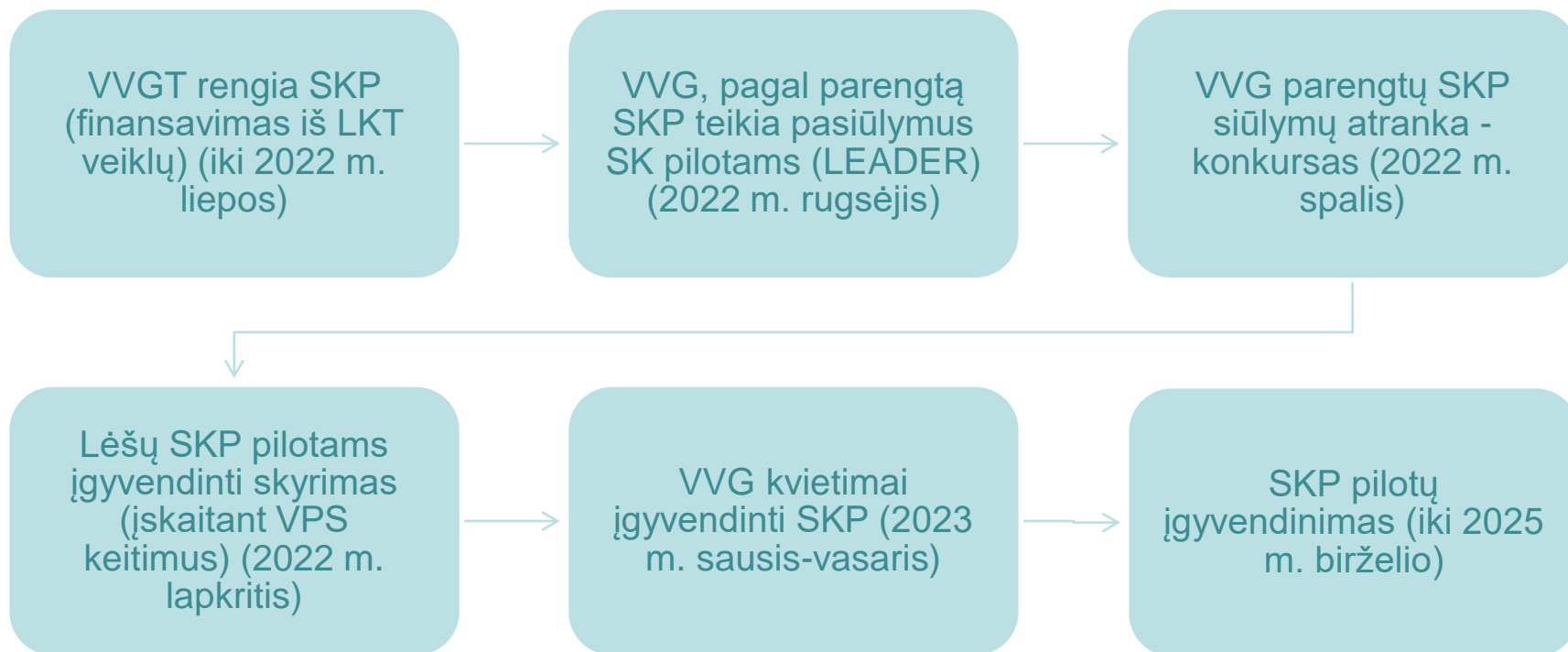
Sumanių kaimų planų (SKP) rengimas

SKP rengia VVGT. SKP rengimas finansuojamas Lietuvos kaimo tinklo priemonių projektų lėšomis.

Pilotinių projektų įgyvendinimas

3 600 000 Eur (3 000 000 Eur – pilotiniams SK vietos projektams įgyvendinti; 600 000 Eur - VVG vykdomoms gyventojų aktyvinimo veiklos). Lėšos paskirstomos atrinktoms VVG (planuojama atrinkti apie 15 VVG).

SKP RENGIMAS IR PILOTŲ ĮGYVENDINIMAS

SKP PASIŪLYMŲ ATRANKOS KRITERIJAI (TAIKOMI VVG)

Pasiektas ne žemesnis kaip 90 proc. pažangos lygis gyvendinant 2014-2022 m. VPS pagal 3 rodiklius:

- patvirtintų VP suma, proc. (finansinis rodiklis),
- patvirtintų VP skaičius, proc. (fizinis rodiklis),
- darbo vietų rodiklio pasiekimas, proc. (fizinis rodiklis).

Atrankos vertinimas apima VPS įgyvendinimo laikotarpį nuo pradžios iki 2022 m. liepos 29 d.

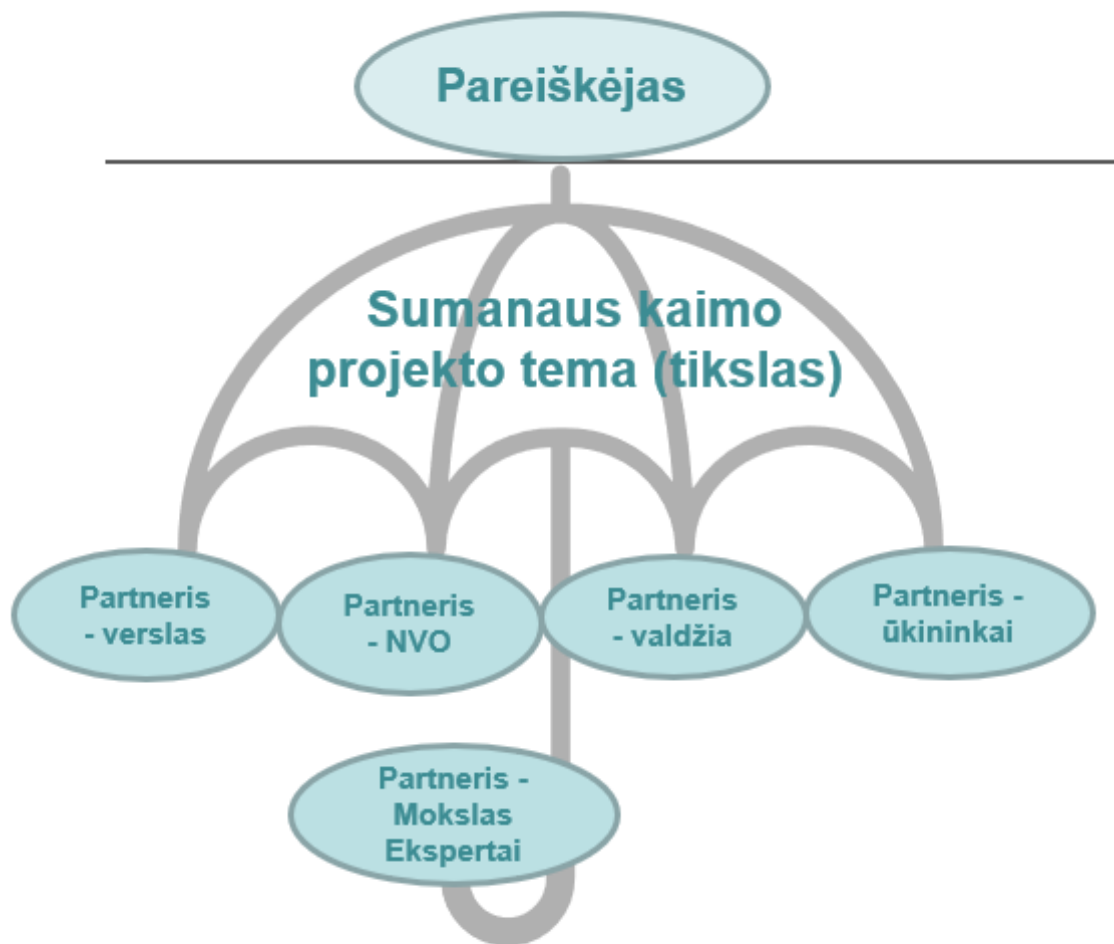
Jeigu pagal pažangos lygį atrinkama daugiau kaip 15 VVG, atliekama antrinė atranka, kurios metu atrinktos VVG sugrupuojamos pagal finansinio rodiklio aukščiausią pažangą, t. y. pagal finansinį rodiklį atrinkama 15 pažangiausių VVG.

**2023-2027 M.
STRATEGINIS PLANAS**

2023-2027 M. STRATEGINIS PLANAS

- **Biudžetas** – 15 mln. Eur
- **Planuojamas projektų skaičius** ~21 projektas
- **Planuojama suma vienam projektui**
~ iki 0,7 mln. Eur:
 - jei projektą teikia 1 VVG, iki 0,5 mln. Eur;
 - jei projektą teikia 2 VVG (1- pareiškėjas, 1 – partneris), iki 0,6 mln. Eur;
 - jei projektą teikia 3 ir daugiau VVG (1 – pareiškėjas, kitos – partneriai), iki 0,7 mln. Eur.
- **VVG – projekto vystytojoms skiriama iki 12 proc. lėšų.**
- Priemonė – savarankiška (neintegruota į LEADER strategijas), projektai – konkursiniai, atrenkami centralizuotai (NMA), vertinami NMA.

SUMANIŲ KAIMŲ PROJEKTŲ FORMA

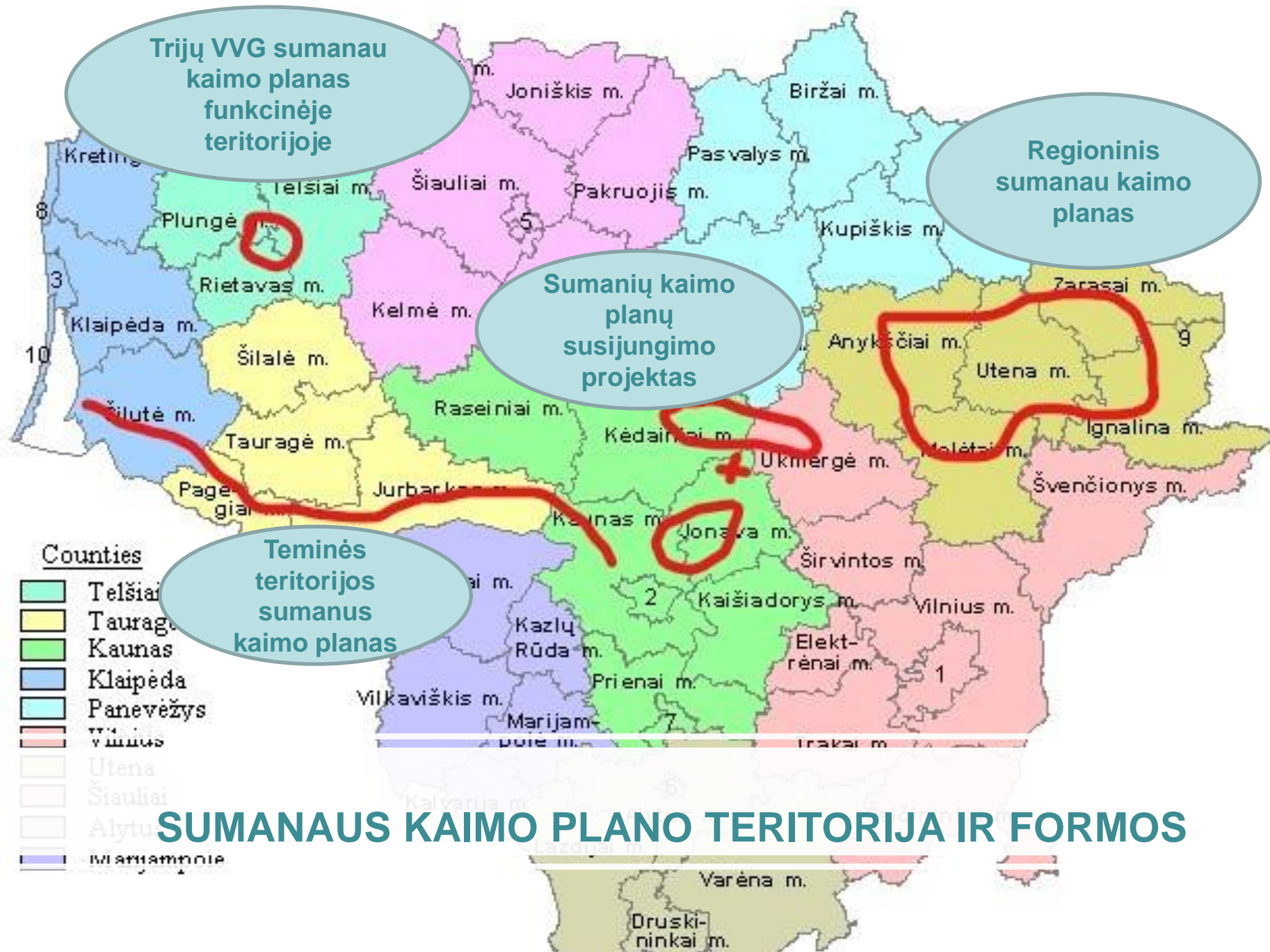
- Projektai – skėtiniai. Paraiškas rengs ir teiks – VVG kartu su partneriais.

SUMANAUS KAIMO PROJEKTO TERITORIJA

**Viensėdis, kaimas, miestelis,
miestas (iki 6 tūkst.
gyvendintojų), taip pat
seniūnija, savivaldybė**

Teritorija aiškiai apibrėžta,
nebūtinai sutampanti su
konkretais administracinių ribų
teritorinio vieneto ribomis.

**Gali būti pasirinkta funkcinė
teritorija** - ekonominiais ar
socialiniais ryšiais pasižyminti ir
(ar) bendrai naudojamą
infrastruktūrą ir (ar) paslaugų
tinklą turinti teritorija
(peržengianti savivaldybių
ribas).

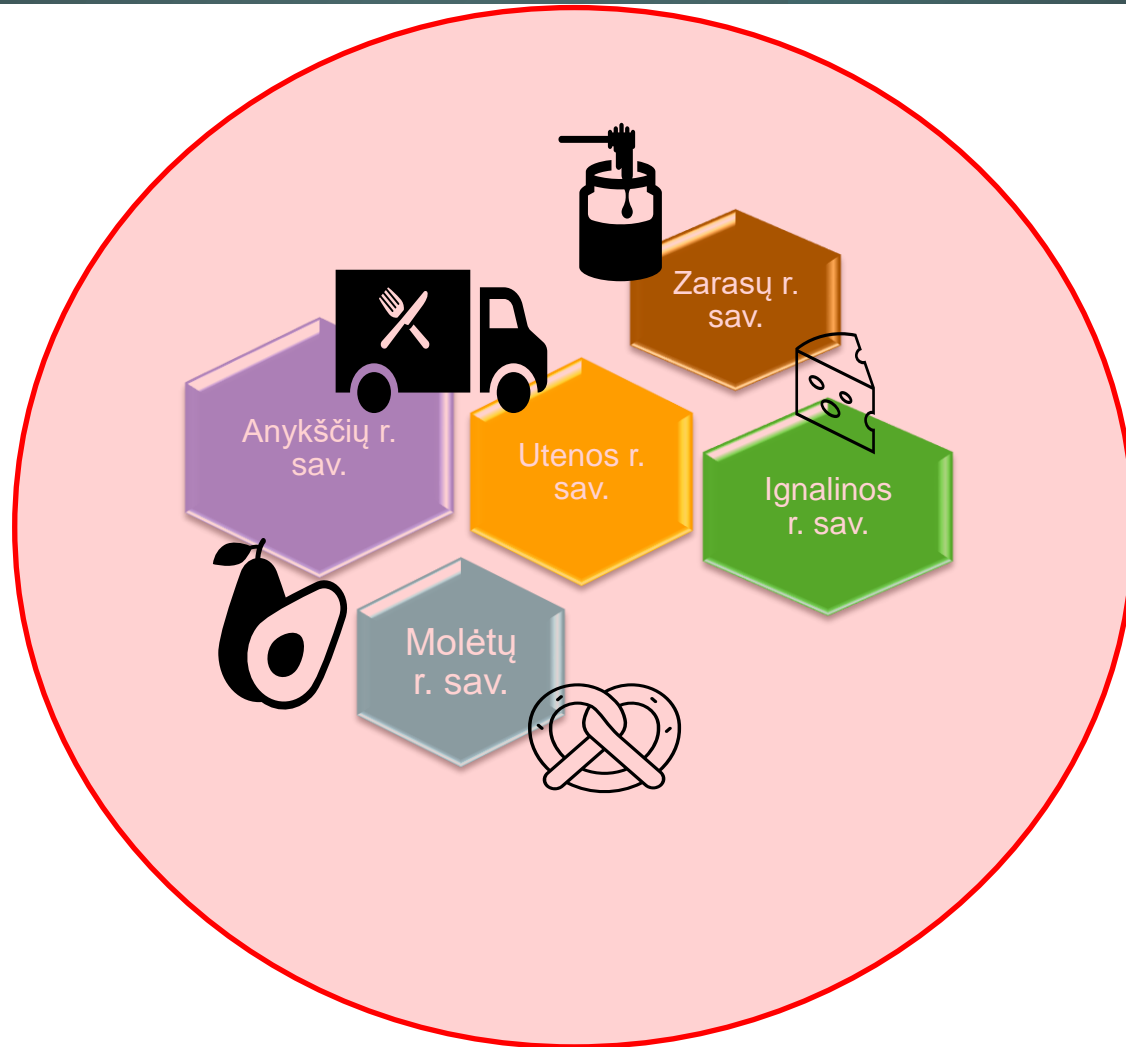
Counties

Light Green	Telšiai m.
Yellow	Tauragė m.
Light Green	Kaunas m.
Blue	Klaipėda m.
Cyan	Panevėžys m.
Pink	Vilnius m.
Light Yellow	Utena m.
Light Purple	Šiauliai m.
Light Green	Alytus m.
Purple	Marijampolė m.

SUMANAU KAIMO PLANO TERITORIJA IR FORMOS

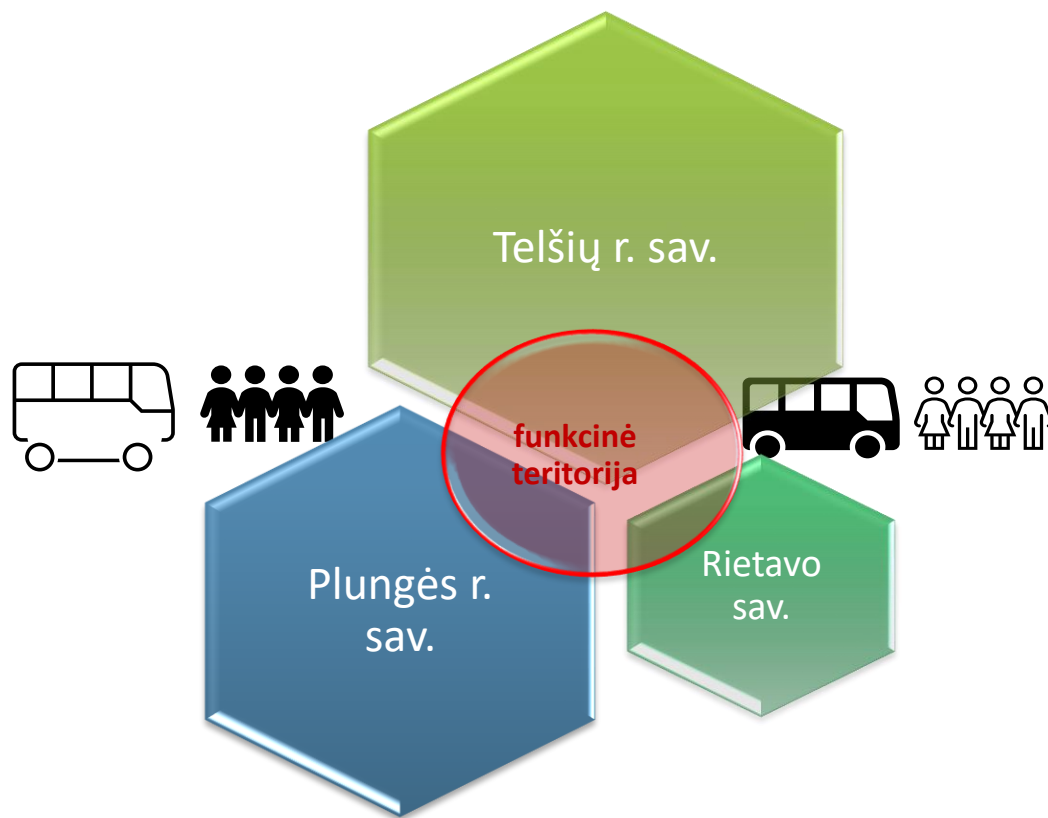
GALIMOS TERITORIJŲ APJUNGIMO FORMOS (1)

Regioninis SKP – sumani trumpoji tiekimo grandinė

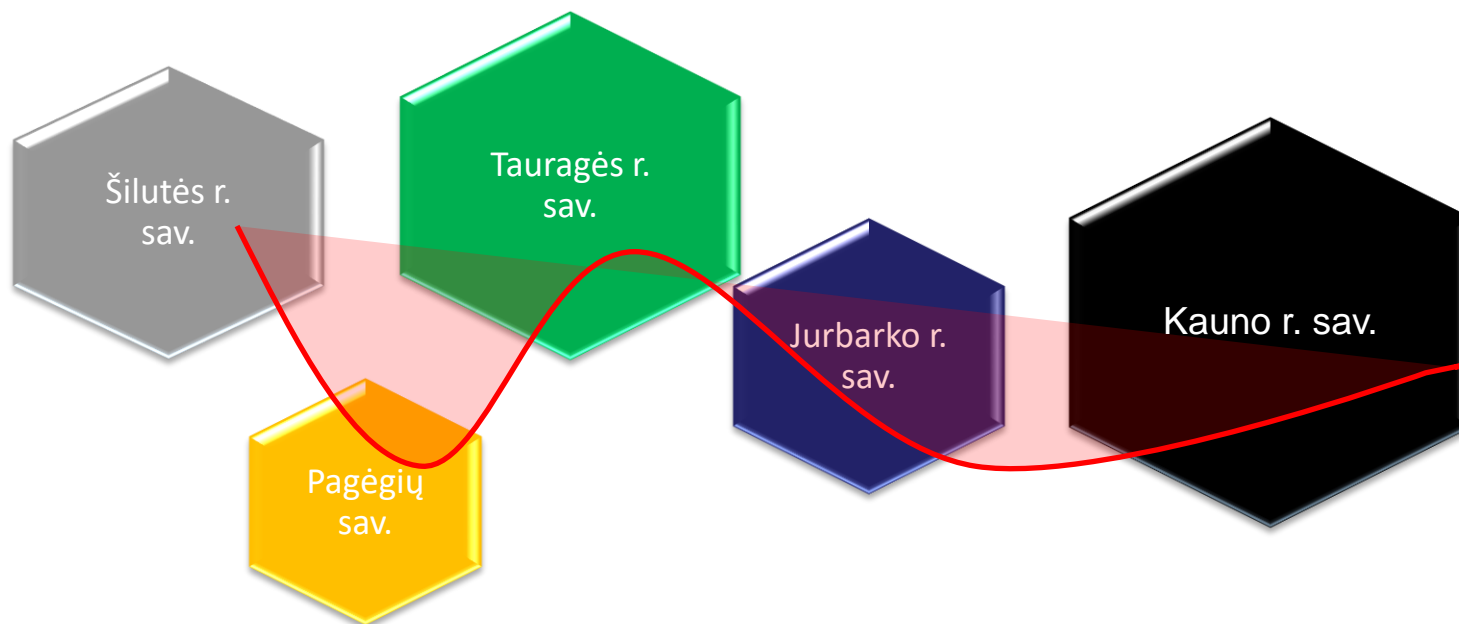
GALIMOS TERITORIJŲ APJUNGIMO FORMOS (2)

Trijų VVG SKP funkcinėje teritorijoje – sumanios pavėžėjimo paslaugos

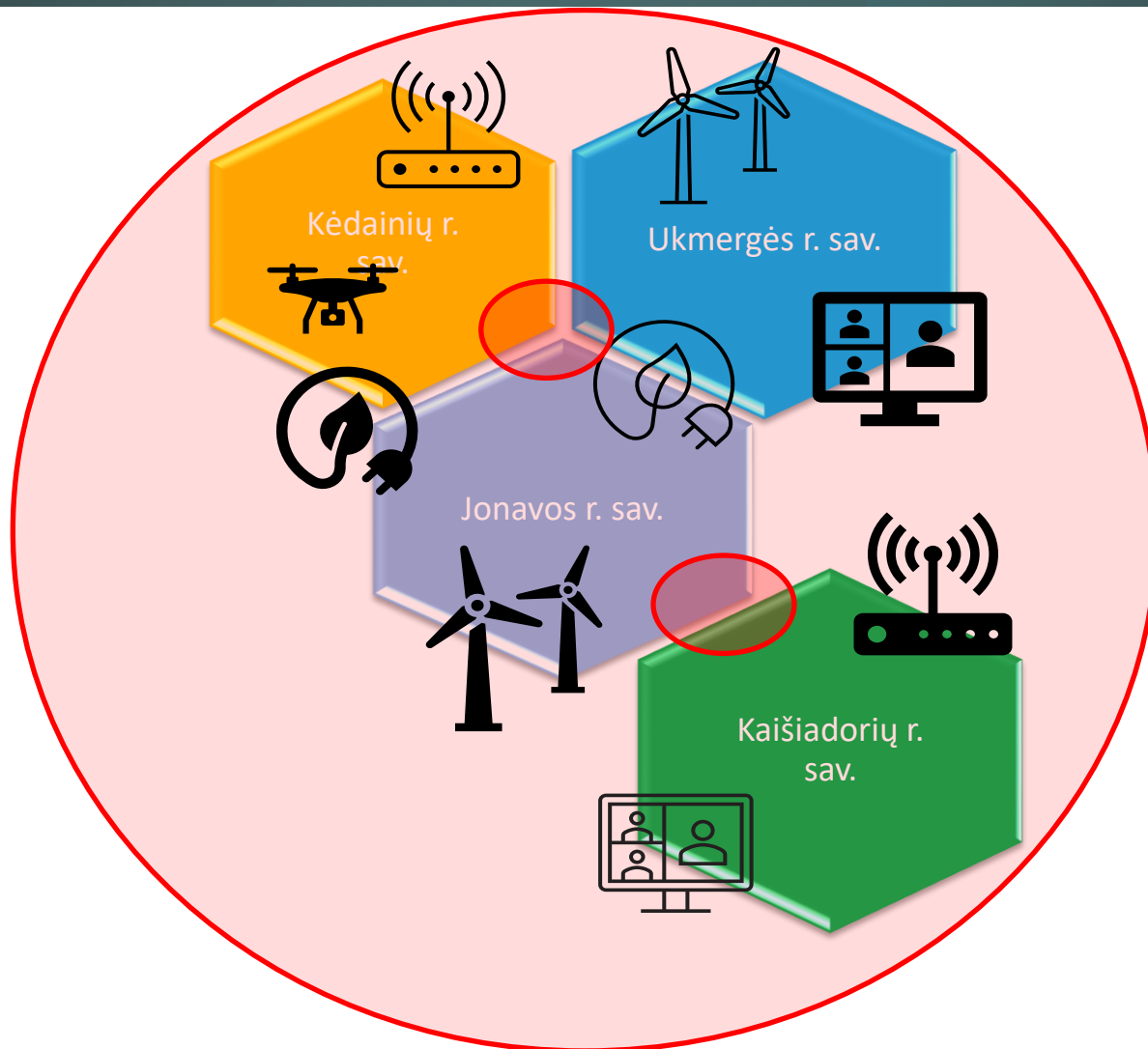
GALIMOS TERITORIJŲ APJUNGIMO FORMOS (3)

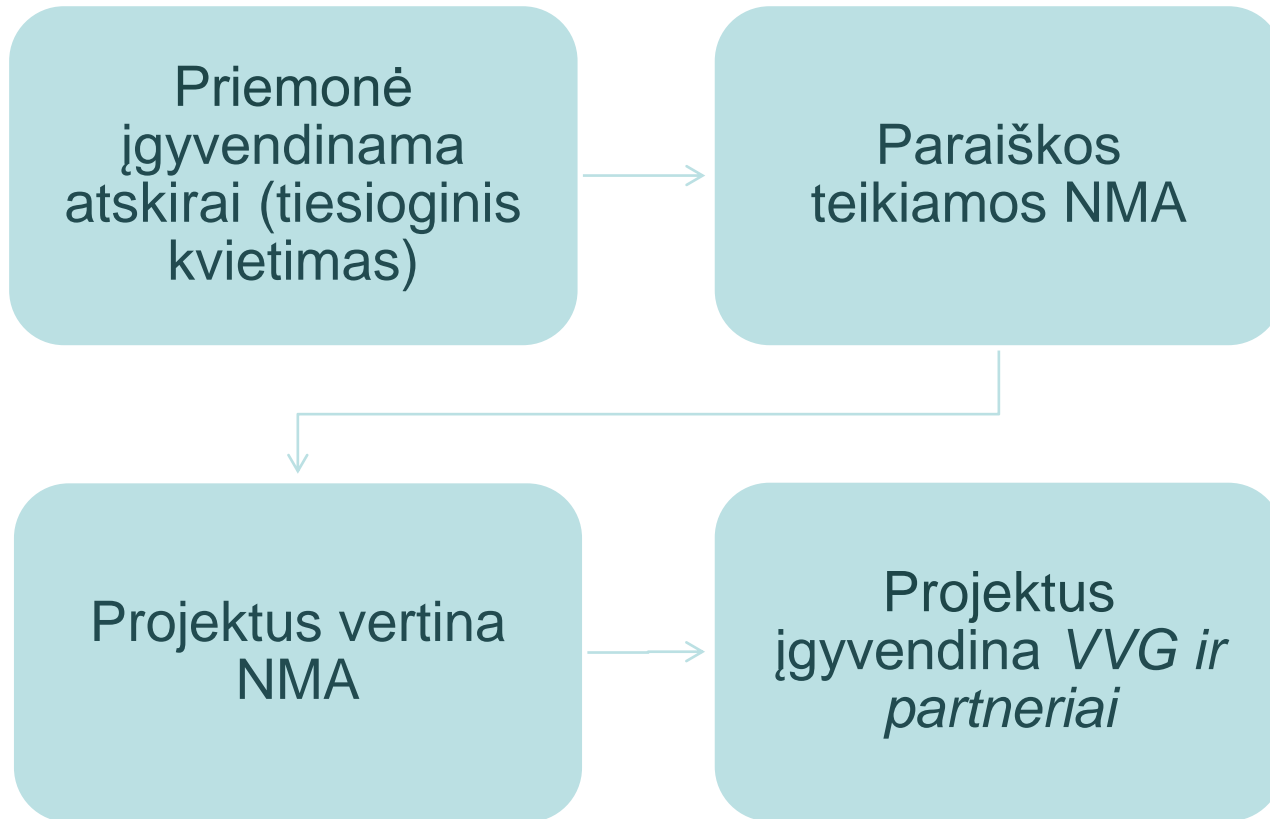
Teminės teritorijos SKP – sumanus vietos turizmas

GALIMOS TERITORIJŲ APJUNGIMO FORMOS (4)

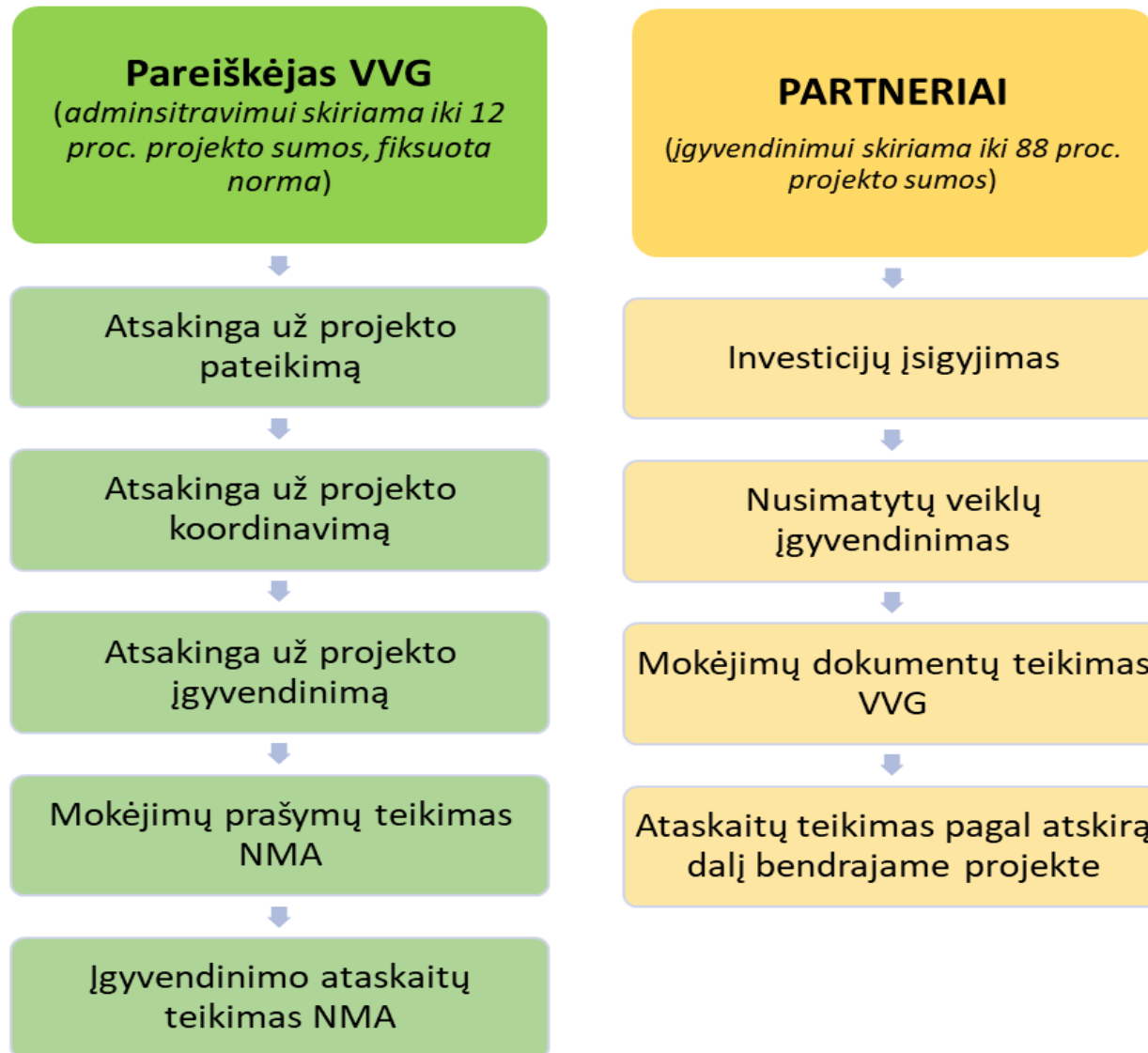
SKP sujungimo projektas – sumanių „žaliųjų“ projektų multiplikavimas

INTERVENCIJOS ĮGYVENDINIMO PROCESAS

FUNKCIJŲ PASIDALIJIMAS PROJEKTE

FUNKCIJŲ PASIDALIJIMAS PROJEKTE

* - administravimui skirtos lėšos dalinamos bendru sutarimu pagal indėlį į projektą. Suma neturi viršyti 12 proc., projekto sumos, fiksuota norma.

SUMANIŲ KAIMŲ TEMOS, PASIŪLYTOS MOKSLININKŲ (1)

1. VIETOS EKONOMIKOS PROJEKTAI

- Ekonomikos įvairinimas ir kaimo turizmas;
- Trumposios maisto tiekimo grandinės ir vietos maisto sistemos.

2. ĮTRAUKIOS VIETOS INFRASTRUKTŪROS IR PASLAUGŲ PROJEKTAI

- Socialiniai tinklai ir kitos apsikeitimo informacija e-platformos, e-viešosios paslaugos;
- Socialinių paslaugų centrai, kartų namai;
- Mokslu grįstas inovatyvus švietimas, ugdymas ir konsultavimas;
- Sumanūs žaliosios infrastruktūros sprendimai.

3. SUMANAUS VIEŠOJO VALDYMO PROJEKTAI

- Nuotolinių viešojo administravimo paslaugų teikimas;
- Skaitmeninis bendruomenės darbas ir skaitmenizuotas grįžtamasis ryšys;
- Organizacinių refleksų vystymas, veiklos optimizavimas ir efektyvumo didinimas.

SUMANIŲ
KAIMŲ
TEMOS,
PASIŪLYTOS
MOKSLININKŲ
(2)

4. SUMANIOS VIETOS BENDRUOMENĖS PROJEKTAI

- Gebėjimai kaupti ir panaudoti vietos žinias gyventojų ir verslo vystymo naudai;
- Skaitmeninis raštingumas ir skaitmeninių technologijų taikymas;
- Partnerystė ir tinklaveika bei partnerystės organizacinių mechanizmų vystymas.

5. APLINKOS APSAUGA IR KLIMATO KAITOS POKYČIŲ ŠVELNINIMO PROJEKTAI

- Tausus gamtos išteklių vartojimas ir atstatymas (sumanus vartojimas);
- Maisto švaistymo problemos sprendimai;
- Atliekų valdymas;
- Atsinaujinančioji energetika;
- Agroekologija ir agrarinė aplinkosauga.

Ačiū už dėmesį!

EUROPOS ŽEMĖS ŪKIO FONDAS KAIMO PLĖTRAI:
EUROPA INVESTUOJA Į KAIMO VIETOVES

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

